

Smalruta

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B1ab(ii,iii,iv,v)+2ab(ii,iii,iv,v)

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Ranunculales (ranunkelordningen), **Familj:** Ranunculaceae (ranunkelväxter), **Släkte:** *Thalictrum* (rutor), **Underart:** *Thalictrum simplex subsp. tenuifolium* - smalruta (Hartm.) Sterner **Synonymer:** *Thalictrum simplex var. tenuifolium* Hartm., *Thalictrum simplex tenuifolium*, *Thalictrum simplex ssp. tenuifolium* (Hartm.) Sterner

Kännetecken

Backruta *Thalictrum simplex* har i Sverige tre underarter: nordruta *T. simplex ssp. boreale*, vanlig backruta *T. simplex ssp. simplex* och smalruta *T. simplex ssp. tenuifolium*. Smalruta är en flerårig ört som blir 30–50 cm hög. Stjälken är kantig och upptill sparsamt grenig. Bladen är uppåtriktade, 2–3 ggr flikiga och påfallande glansiga. Småbladen är smalt linjära (<6 mm bredd) och spetsiga med nedvikt kant. Blomningen infaller i juni-juli, blommorna saknar kronblad och blomställningen är smal och kompakt. Ståndarna är tydliga, hängande och har vanligen violetta ståndarsträngar och gula ståndarknappar. Nötterna är mycket kort skaftade, fårade och har ett pillikt stift. Smalrutan skiljs från övriga underarter av backruta på de smala, spetsiga och glänsande småbladen. Växten är ofta svårfunnen pga. sina smala blad, den smälter lätt samman med den omgivande gräsmarken.

Utbredning och status

Smalrutan finns i Sverige på alvarmark på Öland och Gotland. I Sterner 1986 uppges den som allmän på Öland, den vanliga backrutan saknas på ön. I dagsläget är den känd från 65 lokaler. På Gotland är den känd från 4 aktuella lokaler, men är inte genomgående urskild under landskapsinventeringen. På Gotland finns även den vanliga backrutan. Smalruta har flera gamla lokaler i Skåne och en lokal i Blekinge. I Flora Europaea kallas arten *T. simplex ssp. bauhini* och den slås ihop med *T. simplex ssp. galioides*. Utbredningen anges från Estland till östra delen av Centraleuropa.

Ekologi

Smalrutan växer på torr-frisk, kalkrik ängsmark i synnerhet på Stora Alvaret och sydöstra Ölands sjömarker. Den är också påträffad i karst och på kalkhällmark. På Stora Alvaret växer den ofta på torrängsryggar med mäktigare jordlager och något lägre kalkinnehåll. Växtplatserna är betade, ogödslade marker med lång kontinuitet som betesmark. På Gotland är biotopkraven dåligt kända pga. få aktuella fynd.

Hot

Igenväxning pga. upphört bete, smalrutans växtplatser på torrängsryggarna på Stora Alvaret är de första som växer igen när betet upphör. Ett annat hot är gödsling av naturbetesmarken då smalrutan konkurreras ut av bredbladiga och livskraftiga gräs/örter.

Åtgärder

Eftersom artens status är osäkert bör den efterforskas aktivt i lämpliga miljöer. Ett fortsatt bete utan gödsling på Stora Alvaret och sydöstra Ölands sjömarker är nödvändigt för att trygga artens fortbestånd.

Övrigt

Utländska namn – DK Ølands-Frøstjerne.

Litteratur

Jonsell B. (ed.) 2001: *Flora Nordica 2*. Stockholm Sterner, R.1986. *Ölands kärväxtflora*. 2:a rev. upplagan utgiven av Å. Lundqvist. Stockholm.

Tutin, T.G. et al. 1993. *Flora Europaea* volume 1, 2:a upplagan. Cambridge.

Författare

Ulla-Britt Andersson 2001. © ArtDatabanken, SLU 2007.